

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO KRAKOWSKIEGO

KRAKÓW, DNIA 30 LISTOPADA 1935 R.

T R E Ś Ć :

Poz.	Str.
121. Zaświadczenia szkolne na dowód posiadania prawa do skróconej służby wojskowej	210
122. Korespondencja międzyszkolna	210
123. Koła krajoznawcze młodzieży szkolnej	210
124. Ulgi kolejowe dla młodzieży szkolnej	212
125. Ulgi kolejowe dla funkcjonariuszów państwowych niepobierających uposażenia	212
126. Dostarczanie gruntu nauczycielom szkół powszechnych	213
127. Komunikaty	213
128. DZIAŁ NIEURZĘDOWY:	
Od Redakcji	217
Szkolne czasopisma młodzieży	217
Rola obwodowej biblioteczki teatralnej w pracy zespołu	221
Scena estradowa	222
Z prac Kuratorjum	224
Z Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych	230
Przegląd wydawnictw z działu nauczania zajęć praktycznych i rysunku	231

121.

Nr. O. 26378/35. Kraków, dn. 26. X. 1935 r.

Do

Dyrekcji państwowych i prywatnych (z prawami szkół państwowych) męskich szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Okręgu — w sprawie

zaświadczeń szkolnych na dowód posiadania prawa do skróconej służby wojskowej.

W związku z wyjaśnieniem Ministerstwa Spraw Wojskowych z dnia 2 lipca 1935 r. Nr. 1310-30, I. Org. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr. 89 z dnia 19 października 1935 r. (I. Praw. 2542/1435) zawiadomiło, że poborowi (ochotnicy) mogą udowadniać prawo do skróconej służby wojskowej, poza świadectwami szkolnymi, oryginalnymi lub uwierzytelnionymi odpisami (§ 206 rozp. wykon. do ustawy o powsz. obow. wojsk.), także zaświadczeniami o złożeniu egzaminu dojrzałości (końcowego), wystawionymi przez dyrekcje zakładów naukowych. Zaświadczenia powinny wymieniać imię i nazwisko danego poborowego (ochotnika), rok urodzenia, datę złożenia egzaminu dojrzałości (końcowego), typ uczelni (mat.-przyr., humanistyczny itp.) oraz powinny być zaopatrzone w pieczęć okrągłą danego zakładu naukowego.

Wymienione zaświadczenia zastępują dla celów wojskowych świadectwa oryginalne lub uwierzytelnione ich odpisy.

Kurator Okręgu Szkolnego:
M. B. Godecki wr.

122.

Nr. O. 26440/35. Kraków, dn. 31. X. 1935 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i Kierownictw szkół powszechnych w Okręgu — w sprawie

korrespondencji międzyszkolnej.

Dodatni wpływ wychowawczy, jaki wywierają korespondencje międzyszkolne, szczególnie dał się zauważyć na Śląsku, gdzie młodzież szkół powszechnych bardzo chętnie nawiązuje wymianę myśli ze szkołami powszechnymi z innej części Polski.

Korespondencja powyższa pozwala zrealizować nie tylko szereg postulatów natury dydaktycznej, lecz także wytwarza w młodym pokoleniu polskim poczucie solidarności i wspólnoty.

Zdarza się jednak bardzo często, że na listy zarówno pojedynczych uczniów jak i całych klas niema odpowiedzi. Wywołuje to przykre wrażenie u młodzieży szkolnej i u nauczycielstwa, organizującego korespondencję międzyszkolną.

Dla uniknięcia więc rozczarowania dzieci szkolnych, a zniechęcenia nauczycielstwa winny Dyrekcje i Kierownictwa na skutek rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 21 października 1935 r. Nr. I. Pol. 1410/35 zatroszczyć się, by korespondencja międzyszkolna otoczona była opieką i spotykała się z należytem zrozumieniem, a w konsekwencji, by szkoły, zaproszone do wzięcia w niej udziału, współpracy swej nie odmawiały, zwłaszcza, jeśli idzie o Województwa Kresowe, których zespolenie duchowe z resztą Państwa jest jednym z naczelných zadań wychowawczo-oświatowych.

Kurator Okręgu Szkolnego:
M. B. Godecki wr.

123.

Nr. O. 26920/35. Kraków, dn. 4. XI. 1935 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół zawodowych w Okręgu — w sprawie

Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

Z inicjatywy Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego rozwinęła się na terenie szkół praca krajoznawcza młodzieży szkolnej. Wrazem rozwoju ruchu krajoznawczego wśród młodzieży jest powstanie kilkuset Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

joznowczych, które, skupiając pod hasłem idei krajoznawczej kilkanaście tysięcy młodzieży, przyczyniają się do pogłębienia uczuciowego i rozumowego stosunku młodzieży do ziemi ojczystej oraz do rozwijania jej samodzielności w poznawaniu kraju i jego kultury.

Uznając wielką wartość pracy krajoznawczej zarówno młodzieży, jak i opiekującego się nią nauczycielstwa, wchodzącego w skład Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr. 90 z dnia 22 października 1935 r. (I. Pol. 1251/35) zatwierdziło regulamin Kół Krajoznawczych młodzieży szkolnej oraz unormowało współpracę i współdziałanie Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej Zarządu Głównego P. T. K. z władzami szkolnymi na zasadach następujących:

1. Koła krajoznawcze młodzieży szkolnej są organizacjami szkolnymi i tworzone być mogą tylko za zezwoleniem Dyrekcji lub Kierownictw szkół.

2. Opiekunowie Kół Krajoznawczych szkolnych, którzy pragną prowadzić pracę w Kołach na zasadach zatwierdzonego przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego regulaminu Koła Krajoznawczego, winni zgłosić swój akces do Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego celem bliższej współpracy.

Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej, jako organ Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, ma za zadanie:

a) organizowanie kół krajoznawczych młodzieży szkolnej, działających na podstawie wewnętrznego regulaminu,

b) rejestrowanie istniejących, oraz powstających Kół, ich działalności i programów pracy,

c) skupianie działalności Kół za pośrednictwem organu, którym jest „Orli Lot“, nadający kierunek ideowy tej pracy,

d) zbieranie materiałów, obrazujących ruch krajoznawczy wśród młodzieży w Polsce,

e) ogłaszanie drukiem materiałów krajoznawczych, zebranych przez młodzież,

f) organizację zbiorowych wycieczek Kół po Polsce,

g) organizowanie obozów krajoznawczych podczas feryj,

h) ogłaszanie konkursów, udzielanie nagród, organizowanie wystaw, dorocznych zjazdów młodzieży, zorganizowanej w kołach krajoznawczych i t. p., imprez, mających na celu jaknajszerszy rozwój ruchu krajoznawczego wśród młodzieży,

i) utrzymywanie łączności z organizacjami krajoznawczymi młodzieży szkolnej zagranicą,

k) utrzymanie ścisłej łączności z Ministerstwem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w celu zapewnienia współdziałania i poparcia.

W skład Komisji wchodzi wszyscy opiekunowie kół krajoznawczych młodzieży szkolnej, ponadto w skład Komisji wchodzić mogą osoby, ruchem krajoznawczym młodzieży szczególnie zainteresowane, których listę ustala Zarząd Główny P. T. K. w porozumieniu z Ministerstwem WR. i OP.

Komisja działa na podstawie regulaminu, zatwierdzonego przez Zarząd Główny P. T. K. i Ministerstwo WR. i OP.

Przewodniczącego Komisji powołuje Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego na trzy lata po uprzednim uzyskaniu zgody Ministerstwa WR. i OP.

Komisja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej może w myśl postanowień § 55 statutu P. T. K. powoływać do życia na terenie poszczególnych Okręgów Szkolnych Sekcje Okręgowe Komisji, z których każda skupia opiekunów Kół Krajoznawczych z obszaru danego Okręgu Szkolnego oraz na terenie większych miast — miejscowe koła opiekunów kół krajoznawczych młodzieży szkolnej.

Miejscowe koła opiekunów mogą powołać do życia międzyszkolne zrzeszenie kół krajoznawczych młodzieży, pracujących na terenie jednego miasta, oparte na zasadach samorządu. Praca zrzeszenia skupia się w świetlicy, pozostającej pod opieką miejscowego koła opiekunów.

W siedzibie Komisji Kół Krajoznawczych młodzieży Szkolnej Kuratorjum będzie utrzymywała ścisłą łączność z Prezydjum Komisji, współpracując z niem w kierunku urzeczywistnienia zadań określonych regulaminem Komisji.

Siedzibą Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej jest miejscowość, w któ-

rej pracuje przewodniczący Komisji. Aż do odwołania siedzibą Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej i redakcji „Orlego Lotu“ jest Kraków (Oleandry 4, Miejski Dom Wycieczkowy). Przewodniczącym Komisji jest prof. Leopold Węgrzynowicz.

Kurator Okręgu Szkolnego:
M. B. Godecki wr.

124.

Nr. O. 26708/35. Kraków, dn. 31. X. 1935 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji państwowych i prywatnych szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych i Kierownictw szkół powszechnych w Okręgu — w sprawie

ulg kolejowych dla młodzieży szkolnej.

Nawiązując do zarządzenia, ogłoszonego w Dz. Urz. Kuratorjum w Nr. 10 poz. 113 z roku 1935, oraz uzupełniając okólnik z dnia 25 października 1935 r. Nr. O. 26575/35, zawiadamiam na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 25 października 1935 r. Nr. I. Praw. 2540/200/35, że Ministerstwo Komunikacji zarządzeniem z dnia 21 października 1935 r. Nr. H. O. II. 24/130 poleciło, aby władze kolejowe ze względu na niezaopatrzenie jeszcze wszystkich szkół w formularze nowych ujednostajnionych legitymacyj szkolnych, nadal do **dnia 15. I. 1936 r.** uznawały za ważne do uzyskania ulg przejazdowych dla młodzieży szkolnej, zaświadczenia wydawane według dotychczasowych wzorów.

Do wydawania tych zaświadczeń mają jednak prawo tylko szkoły, wymienione w obowiązującym wykazie zakładów naukowych, których wychowancom przysługują ulgi taryfowe (Dz. Urz. Kuratorjum Nr. 9 poz. 94 z roku 1935).

Zaświadczenia, wydane ewentualnie przez szkoły nie figurujące w powyższym wykazie, będą uznawane za nieważne i odbierane posiadaczom. Odnośnych podróżnych będzie się traktowało jako jadących bez biletów.

Nadmieniam, że szkoły, które otrzymały z Drukarni Państwowej nowe legitymacje szkolne, mogą je wydawać młodzieży szkol-

nej, albowiem legitymacje te obowiązują już od 1 września 1935 r.

Kurator Okręgu Szkolnego:
M. B. Godecki wr.

125.

Nr. BP. 40566/35. Kraków, dn. 7. XI. 1935 r.

Do

Inspektoratów Szkolnych, Dyrekcji państwowych szkół średnich ogólnokształcących zakładów kształcenia nauczycieli, oraz państw. szkół zawodowych w Okręgu — w sprawie ulg kolejowych dla funkcjonarjuszów państw. nie pobierających uposażenia.

Prezydjum Rady Ministrów w porozumieniu z Ministerstwem Komunikacji i Ministerstwem Skarbu wyjaśniło okólnikiem Nr. 30 z dnia 12. X. 1935 r. L. 106-27,54, że prawo do ulg przy przejazdach kolejami państwowymi, unormowane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1934 r. (Dz. U. R. P. Nr. 10, poz. 79), nie przysługuje funkcjonarjom państwowym (sędziom, prokuratorom, oraz asesorom i aplikantom sądowym), którzy pozostają na bezpłatnym urlopie.

Funkcjonarjusz państwowy, który otrzymał urlop bez uposażenia, winien równocześnie z udzieleniem urlopu zwrócić władzy wystawiającej legitymację, uprawniającą do ulg kolejowych, zarówno swoją, jak ewentualnie swej żony, może natomiast na żądanie otrzymać legitymację według wzoru Nr. 50 (okólnik Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 października 1934 r. Nr. 40-6/8) za ustaloną opłatą.

Prawo do ulg przy przejazdach kolejami państwowymi nie przysługuje również bezpłatnym praktykantom w służbie państwowej.

Jednocześnie Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego okólnikiem Nr. 91 z dnia 30. X. 1935 (BP. 23100/35) unieważniło wyjaśnienie swe z dnia 10 listopada 1927 Nr. I. 18777/27, podane do wiadomości zarządzeniem Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego z dnia 24. XI. 1927. L. O. 2117/27 (Dz. Urz. K. O. S. K. Nr. 12, poz. 227), w sprawie legitymacyj kolejowych dla nauczycieli urlopowanych bezpłatnie.

Kurator Okręgu Szkolnego:
M. B. Godecki wr.

126.

KOMUNIKATY.

Nr. BP. 40758/35. Kraków, dn. 8. XI. 1935 r.

127.

Do

Inspektoratów Szkolnych w Okręgu — w sprawie**dostarczenia gruntu nauczycielom szkół powszechnych.**

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 31 października 1935 r. L. BP. 22503/35 podaję poniżej do wiadomości okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 12. IX. 1935 r. Nr. SS. 54/11/12 w sprawie dostarczenia gruntu kierownikom i nauczycielom samoistnym publicznych szkół powszechnych.

Kurator Okręgu Szkolnego:

M. B. Godecki wr.

„Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Nr. SS. 54/11/12. Warszawa, dnia 12. IX. 1935 r.

Grunty nauczycieli szkół powszechnych.

Do

P. P. Wojewodów (z wyj. Śląskiego), Przewodniczących Wydziałów Powiatowych i Prezydentów Miast.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29. X. 1933 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 663) nie zawiera postanowień, objętych art. 44 dawnej ustawy uposażeniowej, dotyczących obowiązku gmin dostarczania kierownikom (samoistnym nauczycielom) publicznych szkół powszechnych możliwie 2 morg. ornego gruntu.

W związku z tym nowym stanem prawnym, gminy przystępują jakoby masowo do odbierania tych gruntów gminnych, nie uwzględniając niejednokrotnie nawet potrzeby umożliwienia nauczycielstwu dokonania zbiorów.

Na skutek wysuniętych przez niektórych PP. Wojewodów spostrzeżeń, wiążących się z zaznaczonym wyżej zjawiskiem, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych oznajmia, że uważa za wskazane pozostawienie i przydzielanie nadal nauczycielom na tych samych warunkach gruntów gminnych, które dotychczas użytkowali bezpłatnie, gdy obszar przypadający na 1 nauczyciela nie przekracza 2 morgów, bądź wydzierżawianie im tych gruntów na dogodnych warunkach.

Wyjaśnienie powyższe nie dotyczy gruntów użytkowanych przez nauczycieli na podstawie fundacji i umów legalnie istniejących.

(—) *Korsak*, Podsekretarz Stanu“.

Na podstawie rozporządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 17. X. 1935 r. Nr. I. R. 8937/35 zawiadamia się, że w ostatnich dniach z a t r z y m a n o w Warszawie falsyfikat banknotu 50-złotowego z datą 1 września 1929 r. Typ II, odmiana 1.

Falsyfikat wykonany jest na papierze zwykłym satynowanym; ryps jest naśladowany linjami wytłoczonymi mechanicznie tylko na odwrotnej stronie falsyfikatu. Papier użyty do druku banknotów autentycznych jest szorstki, dość sztywny, rypsowany.

Znak wodny z podobizną króla Stefana Batorego, z napisami „50“ i „zł“, wykonany jest przez wytłaczanie, przyczem miejsca jaśniejsze od normalnego przeźrocza papieru nie zostały uwypuklone cieniowaniem, jak to ma miejsce na banknotach autentycznych.

Wszystkie rysunki wykonane są w kolorach ciemniejszych, kreskami grubszymi, przerywanymi, wskutek czego figury symboliczne i poszczególne ornamentacje są miejscami zamazane i nie wykazują wyrazistości cieniowania.

Napisy drukowane na stronie przedniej i odwrotnej falsyfikatu, wykonane linjami cieńszymi niż na banknotach autentycznych, mają kontury nieostre, poprzerywane.

Naśladownictwo podpisów „Wł. Wróblewski“, „Dr. Mieczkowski“, „Orezykowski“ jest nieudolne. Podpisy utrzymane są w kolorze jaśniejszym, przyczem cyfry o odmiennym wykroju są nierówno rozmieszczone.

Falsyfikat udatny, wykonany jest sposobem drukarskim przy pomocy środków, dających możliwość reprodukcji go w bardzo dużych ilościach.

Zimowe kursy nauczycielskie, organizowane w czasie feryj zimowych przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego. 1. Kurs krajoznawczy poznania Wilna. Program kursu obejmuje: historję sztuki i kultury Wilna, wiadomości z etnologji Wileńszczyzny, rzut oka na geografję i geologję Wileńszczyzny, rzut oka na sytuację gospodarczą wileńską, bogactwa naturalne Wileńszczyzny. Kurs prze-

prowadzony będzie w formie wycieczek, organizowanych dla poznania poszczególnych obiektów. Kurs odbędzie się w Wilnie w czasie od 29 grudnia r. b. do 7 stycznia 1936 r. Mieszkanie i utrzymanie zapewnione w lokalu szkolnego schroniska wycieczkowego w Wilnie, ul. Dominikańska 3/5. Opłata za kurs wynosi: 5 zł. wpisowe i 25 zł. kosztu mieszkania i utrzymania w schronisku.

2. Kurs żeglarski na ślizgach na jeziorze Narocz. Program kursu obejmuje: żeglarstwo zimowe na ślizgach, gimnastykę i gry sportowe na sali i jazdę na łyżwach. Kurs odbędzie się w czasie od 29 grudnia r. b. do 7 stycznia 1936 r. Utrzymanie i zakwaterowanie w szkolnym schronisku wycieczkowym nad Naroczą. Dojazd do stacji kolejowej Kobylniki i następnie 3 klm. końmi. Opłata za kurs wynosi: 10 zł. wpisowe i 25 zł. kosztu mieszkania i utrzymania w schronisku. Pierwszeństwo w przyjęciu mają uczestnicy letnich kursów żeglarskich nad Naroczą.

W organizowanych kursach mogą brać udział nauczyciele(lki) ze wszystkich typów i stopni szkół. Zgłoszenia na kursy należy przesyłać w terminie do 8 grudnia 1935 r. bezpośrednio do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie, ul. Wolana 10. Do zgłoszenia należy dołączyć znaczek za 25 gr. na odpowiedź oraz dowód wpłacenia wpisowego, bez czego zgłoszenie nie będzie rozpatrywane i pozostanie bez odpowiedzi. Wpisowe należy uskuteczniać wyłącznie przez P. K. O. na Nr. 60150, na konto Komisji Wycieczkowej K. O. Szk. Wil.

Po otrzymaniu zgłoszeń Kuratorjum przesła przed 20 grudnia r. b. karty przyjęcia na kurs, uprawniające do otrzymania biletów kolejowych po cenach wojskowych.

W związku z organizowaniem na szeroką skalę szkolenia szybowcowego młodzieży, Ministerstwo Komunikacji wydało krótki podręcznik p. t. „A. B. C. pilotażu-szybowcowego“.

Podręcznik ten ze względu na sposób ujęcia przedmiotu przyczynia się w wysokim stopniu, jak to wykazała praktyka, do wpojenia w ucznia zasad latania i ułatwienia szkolenia praktycznego.

Pragnąc umożliwić zapoznanie się młodzieży z tą gałęzią sportu lotniczego, Minister-

stwo Komunikacji nadesłało do Kuratorjum egzemplarze broszury p. t. „A. B. C. Pilotażu Szybowcowego“, które zostaną bezpłatnie przesłane bez specjalnego pisma do Dyrekcji szkół średnich i Inspektorów Szkolnych dla wyżej zorganizowanych szkół, celem włączenia ich do bibliotek szkolnych.

Ukazał się w druku Nr. 3 (23) kwartalnika „Zrąb“, który zawiera wybrane myśli Marszałka Józefa Piłsudskiego o rządach w Polsce. Treściowo łączy się z nimi artykuł Marji Jaworskiej „Idea wychowawcza nowej konstytucji“. Dr. P. Z. Dąbrowski we „wskazaniach wychowawczych Marszałka J. Piłsudskiego“ analizuje słowa Marszałka, wiążąc je z teoriami wychowawczymi Zachodu i Polski. Sygnalizowany już na tem miejscu nowy kierunek „Zrębu“: rozszerzenie zakresu zainteresowań wychowawczych znalazł swój wyraz w artykule Stanisława Rogoyskiego: „Dzieło sztuki jako wyraz wychowania“. Numer zamyka praca H. Barcchanaowskiej, omawiająca aktualne zagadnienie: „Organizacje młodzieży a wychowanie państwowe“.

W dziale petitowym poza omówieniem książek i czasopism mamy notatki i sprawozdania z realizacji nowych programów w klasie II-jej gimnazjalnej, oraz nowy zupełnie dział: „Z praktyki wychowania obywatelskiego“. Ponadto, jak zwykle, kronika organizacyjna.

Urząd Wojewódzki Lubelski pismem z dnia 17. X. 1935 r. Nr. Red. 4/435. r. zawiadomił Kuratorjum o wydaniu książki p. t. „Monografia statystyczno-gospodarcza województwa lubelskiego“ Tom I. zagadnienia podstawowe, Lublin 1932 (Stron 370).

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego rozporządzeniem z dnia 2. VIII. 1935 r. Nr. I. Pr. 9138/31 zatwierdziło do użytku szkolnego powyższe wydawnictwo, jako książkę pomocniczą dla nauczycieli wszelkich typów szkół, szczególnie na terenie okręgu szkolnego lubelskiego.

Do Monografii tej dołączona jest mapa gleboznawcza Województwa Lubelskiego formatu 100×75 cm. z podziałem na gminy, opracowana pod redakcją prof. Dra Mieczyskiego,

kierownika wydziału gleboznawczego Instytutu w Puławach, która przedstawia 9 zasadniczych grup gleb a mianowicie: gleby bielcowe i słabo bielcowe na glinie zwałowej i szczyrkach, gleby słabo bielcowe na szczyrkach lekkich i na piaskach, gleby bielcowe i słabo bielcowe na loessach właściwych, namytych i spiaszczonych, gleby-próchniczne z głębokim poziomem próchnicznym, rędziny, czarnoziemy, gleby podmokłe, mady wreszcie suche i jałowe piaski. Poszczególne gleby oznaczone są odpowiednimi kolorami.

Cena Tomu I Monografji wraz z mapą została dla nauczycieli zniżona do 5 zł.

Zamówienia należy przesyłać do Administracji Lubelskiego Dziennika Wojewódzkiego w Lublinie, ul. Niecała Nr. 14, wpłacając należność do P. K. O. na konto Nr. 100200.

Towarzystwo Krzewienia Narciarstwa posiada na składzie wydane swoim nakładem Narciarskie Mapy Plastyczne (Blokdiagramy), obejmujące następujące grupy górskie:

- 1) Babiej Góry,
- 2) Gorców i Beskidu Wyspowego,
- 3) Pilska, Wielkiej Raczy i Baraniej Góry,
- 4) Beskidu Śląskiego i Małego,
- 5) Czarnohory z częścią Beskidu Huculskiego.

Mapy są opracowane przez fachowca, wydane estetycznie.

Cena zł. 0.60 za sztukę.

Zamówienia kierować należy do: Towarzystwa Krzewienia Narciarstwa w Krakowie, ul. Piłsudskiego 13.

Claparède — Jak rozpoznawać uzdolnienia uczniów. Tomik XVII Biblioteki Przekładów Dzieł Pedagogicznych. Nakład Książnica-Atlas. Lwów-Warszawa 1934.

Dewey J. — Jak myślimy. Przekład Z. Bastgenówny (Biblj. Przekładów Dzieł Pedagogicznych T. 21) Książnica-Atlas. Lwów-Warszawa.

Wąsowicz J. i Zierhoffer A. — Świat w cyfrach. Rocznik 1935 r., zł. 3.80. Nakład Książnica-Atlas. Lwów-Warszawa.

Pamiętnik kpt. Lepeckiego. — Popularny podręcznik, znany z kilkunastu książek z zakresu podróżnictwa, jest, jak wiadomo, oficerem i pełnił obowiązki osobistego adjutanta Marszałka Piłsudskiego. Otóż sięgając po laury podróżopisarstwa, kpt. Lepecki nie zaniechał również opublikowania swoich wspomnień z czasów wojny polsko-bolszewickiej; wydanie tej książki, która ukazała się w nakładzie Książnicy-Atlasu, zaszczycił napisaniem pochlebnej przedmowy Generał Edward Śmigły - Rydz.

Nasi dygnitarze przed siedemnaście laty. — Znaczna większość naszych dostojników cywilnych i wojskowych piastowała w okresie wojny polsko-bolszewickiej skromne stanowiska i nosiła niskie stopnie wojskowe. W pamiętniku kpt. Mieczysława Lepeckiego o tych czasach, których nowe wydanie, zaopatrzone w pochlebną przedmowę gen. Edwarda Śmigłego-Rydz, ukazało się p. t. „W blaskach wojny“ (Książnica-Atlas), widzimy ich jako podoficerów, podporuczników, kapitanów, rzadko majorów. O szeregu wybitnych dzisiejszych generałów czyta się tam jako o kapitanach, o niejednym wiceministrze jako o podporuczniku, o licznych dygnitarzach jako o skromnych dowódcach plutonów, kompanij. Nadaje to książce charakterystyczny posmak, który obok dużych jej walorów literackich stwarza całość nader ciekawą.

Małopolski Związek Teatrów i Chórów Ludowych w Krakowie, ul. św. Krzyża 20/L, zawiadamia, że obok szatni teatralnej, wypożyczającej zespołom teatralnym kostjomy w cenie 1.50 zł do 2 zł za komplet, obok składnicy wydawnictw i sztuk teatralnych, uruchomił poradnię teatralną.

Do poradni mogą zwracać się zespoły teatralne i pracownicy oświatowi po porady w sprawach organizacji pracy teatralnej, metod pracy, repertuaru i techniki scenicznej.

Porady będą udzielane bezpłacie.

Poradnia będzie się starać nadsyłać odpowiedzi po opracowaniu, w miarę możliwości, w terminie dwutygodniowym.

Świat i Życie. Tom III. Zeszyt 8. Ukazał się już zeszyt 8 zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie“ i zawiera, jak zwy-

kle, bardzo bogaty materiał ze wszystkich dziedzin życia i nauki.

Zeszyt ten otwiera obszerny artykuł „Niemcy“. Artykuł ten składa się z trzech części: prof. Dr. Stanisław Pawłowski pisze o ziemiach niemieckich z punktu widzenia geograficznego, doc. Dr. Józef Feldman daje rzut syntetyczny historii Niemiec, wreszcie prof. Dr. Zygmunt Łempicki charakteryzuje kulturę Niemiec współczesnych. W ten sposób czytelnik „Świata i Życia“ dostaje całość wprowadzającą go doskonale w środowisko niemieckie, stanowiące nie tylko źródło pewnych informacji, lecz cenny klucz do poznania psychiki, charakteru i kultury obcego narodu i do zrozumienia tego, co się dzieje tam obecnie. W ten sposób spełniony został postulat aktualności i jak najszerszego uwzględnienia zagadnień współczesnych, który leży u źródła wszystkich poczynań redakcji „Świata i Życia“.

Spełnieniem tego postulatu jest również art. „Obywatel“ napisany przez b. premiera Janusza Jędrzejewicza. Artykuł ten uwzględnia wprawdzie obszernie element historyczny, przedstawiając dzieje rozwoju pojęcia „obywatel“, nacisk jednak największy kładzie na ukształtowanie się tego zagadnienia w dzisiejszej rzeczywistości polskiej.

Z dziedziny humanistyki zawiera jeszcze nr. 8 „Świata i Życia“ piękny artykuł Heleny Boguszewskiej: „Niewidomi“. Art. „Niewolnictwo“, oraz bardzo ciekawy art. „Odkrycia geograficzne“ doc. Dr. Bolesława Olszewicza. Boguszewska włożyła w art. „Niewidomi“ całe swoje gorące serce, swój wielki talent i doskonałą znajomość przedmiotu. Artykuł ten wyrósł z życia i tętni życiem. Za jego pośrednictwem dowiaduje się czytelnik, jak żyją, jak czują niewidomi i jak należy zorganizować ich byt, aby choć w części wynagrodzić im ich straszne nieszczęście. „Odkrycia geograficzne“ zajmą napewno każdego zarówno starszego, jak i młodszego czytelnika. Wielką tę epopeję synów ludzkości przedstawił Dr. Olszewicz niesłychanie zajmująco i barwnie.

Przyroda jest w zeszycie niniejszym reprezentowana niemniej bogato. Art.: „Nowotwory“ Dr. Józefa Steina informuje nie tylko o istocie tego zjawiska, ale i o najnowszych teoriach przyrodniczych, naświetlających pochodzenie nowotworów i wskazujących drogi jakimi w przyszłości pójdzie zapewne ich te-

rapja. Znakomity badacz okolic podbiegunowych — A. B. Dobrowolski pisze o „Obłokach“, tych hieroglifach przyrody, stanowiących klucz do niejednej tajemnicy przyrody; gorący propagator idei ochrony przyrody prof. Dr. Bolesław Hryniewiecki pisze zajmująco o zadaniach i celach „Ochrony przyrody“ wogóle, specjalnie zaś w Polsce. Podwójny wreszcie art. „Oddychanie“ (Dr. Stefan Gartkiewicz: Oddychanie ludzi i zwierząt, prof. Dr. Mieczysław Korczewski: Oddychanie roślin) jest swojego rodzaju monografią o oddychaniu, w ciekawy sposób uzupełniającą nasze zwykle wiadomości z tego zakresu. Całość interesująca i pouczająca. Ilustracje, jak zwykle, bardzo ładne i bogate.

Co to jest obywatel i jaki być powinien obywatel polski.

W epoce wielkich wstrząsów wewnętrznych, jakie przeżywa obecnie większość państw europejskich, zagadnienie, jaki być powinien obywatel, jakie są jego obowiązki i prawa wobec państwa, urasta do znaczenia ezolowego zagadnienia polityczno-społecznego.

Tym właśnie problemem zajmuje się w ostatnim (8-ym) zeszycie zarysu encyklopedycznego „Świat i Życie“ b. premier Janusz Jędrzejewicz. Artykuł ten zajmuje się analizą pojęcia „obywatel“ od czasów Deklaracji Praw Człowieka, charakteryzuje zmiany, jakim to pojęcie uległo po wojnie w szeregu państw, ostatnie zaś rozdziały poświęca ukształtowaniu się tego zagadnienia w Polsce dzisiejszej w świetle nowej konstytucji polskiej. Artykuł premiera Jędrzejewicza znaleźć się powinien w rękach każdego człowieka, który pragnie się naprawdę zorjentować w dzisiejszej rzeczywistości polskiej.

Oprócz tego w 8-ym zeszycie „Świata i Życia“ znajdzie czytelnik cały szereg interesujących artykułów pióra najwybitniejszych uczonych i specjalistów polskich: Niemcy — Dr. Józef Feldman i prof. Dr. Zygmunt Łempicki, Niewidomi — Helena Boguszewska, Niewolnictwo, Nowela — doc. Dr. Zofja Szmydłowa, Nowotwory — Dr. Józef Stein, Obłoki — A. B. Dobrowolski i inne. Liczne ilustracje zdobną, jak zwykle, i ten numer.

Dr. K. Sośnicki: Wychowanie i nauczanie. Przewodnik do wydawnictw pedagogicznych i dydaktycznych. Cz. II, 1935, str. 396. Zł. 4.20.

- 3) podnoszenie stanu organizacyjnego i wychowawczo-naukowego szkół I i II stopnia jako najliczniejszych szkół na wsi;
- 4) większy rozwój budownictwa szkolnego i zdobycie na ten cel funduszy społecznych;
- 5) zwrócenie należytej uwagi na wyniki pracy szkolnej.

W miesiącu wrześniu i październiku wizytatorzy szkół dwukrotnie przeprowadzili doraźną wizytację wszystkich obwodów szkolnych. Pierwszą wizytację poświęcono sprawie uruchomienia roku szkolnego i organizacji pracy w szkołach oraz w Inspektoratach Szkolnych. W czasie drugiej wizytacji przepracowano łącznie z inspektorami szkolnymi sprawozdania z organizacji szkół — szczególnie w dziedzinie właściwego wyzyskania etatów nauczycielskich i godzin nadliczbowych. We wizytacji obwodu koneckiego wziął udział Kurator Okręgu Szkolnego Krakowskiego p. M. Godecki i Naczelnik Wydziału p. Kabaciński. Ponadto w okręgu przeprowadzili wizytacje:

1) Dyrektor Departamentu szkolnictwa ogólnokształcącego p. dr. Mendys w towarzystwie Kuratora Okręgu Szkolnego Krakowskiego p. Godeckiego, oraz Naczelnika Wydziału programowego w Ministerstwie WR i OP. dra Balińskiego Juljusza i Naczelnika Wydziału szkolnictwa powszechnego Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego, p. Władysława Kabacińskiego wizytował szkoły niżej zorganizowane w powiecie krakowskim;

2) Dyrektor Biura Personalnego Ministerstwa WR i OP. p. Lipka w towarzystwie Kuratora Okręgu Szkolnego p. Godeckiego i Naczelników p. p. Kabacińskiego i dr. Korczyńskiego inspekcjonował biuro Inspektoratu Szkolnego w Kielcach;

3) Ministerjalny wizytator szkół p. Dańcewicz wizytował obwody: bialski, kielecki, krakowski, Kraków-miasto i Wyższy Kurs Nauczycielski w Krakowie.

Z ważniejszych zagadnień omawiano i przepracowywano w wydziale szkolnictwa powszechnego: odpowiedzi na ankietę Ministerstwa WR i OP w sprawie programów nauki dla szkół I i II stopnia, zagadnienie organizacji materiału naukowego i pracy wychowawczej w szkołach powszechnych, sprawę rachunkowości i gospodarki funduszami pozabudżetowymi w publicznych szkołach powszechnych, sprawę poprawienia frekwencji w szkołach.

W październiku został powołany okręgowy instruktor do zajęć praktycznych i rysunków w szkołach powszechnych, który będzie szedł z pomocą nauczycielstwu w dziedzinie nauczania tego przedmiotu i organizacji pracowni zajęć praktycznych, gospodarstwa domowego i ogrodów szkolnych. W związku z zajęciami praktycznymi i rysunkami na innym miejscu podany jest przegląd wydawnictw w dziedzinie nauczania tego przedmiotu.

W dziale szkolnictwa średniego i zakładów kształcenia nauczycieli.

Rejony wizytacyjne zachowano w zasadzie takie same, jak były w roku ubiegłym. Po ustąpieniu wizytatora p. Biedowicza, którego z dniem 1-go listopada na jego własną prośbę Ministerstwo WR i OP przeniosło do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Poznańskiego, rejon objął wiz. p. Eugenjusz Baliński.

Podobnie, jak w roku ubiegłym, na czoło zamierzeń Kuratorjum w bieżącym roku szkolnym wysunięto sprawy, związane z realizacją programu nowego gimnazjum, w szczególności jego klasy III; w kierunku zbierania obserwacji oraz udzielania odpowiednich wyjaśnień pójdzie w dalszym ciągu praca pp. wizytatorów; ogniska metodyczne będą zastanawiały się nad sposobami realizacji programu oraz korzystania z nowych podręczników; te same zagadnienia będą dominowały w pracach wszystkich Międzyszkolnych Komisj Porozumiewawczych, z których siedem, funkcjonujących w większych ośrodkach (Kraków, Nowy Sącz, Tarnów, Kielce, Radom, Częstochowa, Sosnowiec) mają obowiązek zorganizowania w ciągu roku specjalnych konferencji, poświęconych omówieniu programów kl. I, II i III w zakresie przyrodoznawstwa, geografji, zajęć praktycznych oraz fizyki i chemji.

Ponieważ w ubiegłym roku szkolnym Kuratorjum przepracowało szereg zagadnień i rzuciło je w teren bądź za pośrednictwem kursów czy konferencji, bądź drogą odpowiednich zarządzeń — w bieżącym roku szkolnym przystąpi do egzekwowania poleceń i obserwowania, jak sobie szkoły z zagadnieniami temi dają radę. Chodzić tu będzie o:

- 1) organizację bibliotek i czytelnictwa,
- 2) samorząd szkolny,
- 3) prywatne bursy i internaty,
- 4) dojeżdżanie młodzieży,
- 5) praktykę przedegzaminową.

Niektóre z tych zagadnień wymagają dalszego pogłębienia i opracowania, jak np. sprawa organizacji czytelnictwa, czy sprawa pogłębienia wychowawczej pracy burs i internatów. Obydwa te zagadnienia będą wymagały specjalnych kursów, a mianowicie drugiego kursu, poświęconego czytelnictwu i bibliotekom (dla tych szkół średnich, które w zeszłorocznym kursie nie uczestniczyły) oraz kursu dla wychowawców internatów i burs. Pierwszy projektuje się na styczeń, drugi — na marzec.

Z pośród nowych zagadnień, jakie Kuratorjum zamierza przepracować w roku bieżącym, wymienić należy:

1) organizację miesięcznych audycji muzycznych we wszystkich szkołach średnich Okręgu (łącznie wysiłek Kuratorjum i Stowarzyszenia Młodych Muzyków w Krakowie) na podstawach odnośnego okólnika Ministerstwa,

2) zagadnienie czasopism młodzieży (prace Kuratorjum i Międzyszkolnych Komisj Porozumiewawczych),

3) realizację i organizację wycieczek naukowych, których wymagają nowe programy (prace Kuratorjum i Ognisk Metodycznych),

4) zagadnienia lektury uzupełniającej młodzieży w zakresie rozmaitych przedmiotów od strony metodycznej i organizacyjnej (prace Kuratorjum i Ognisk Metodycznych),

5) zagadnienie etyki i kultury towarzyskiej młodzieży (obserwacje wizytatorów, konferencje w szkołach),

6) sprawę zakresu wymagań przy egzaminach wstępnych i organizację samych egzaminów (prace Kuratorjum, zjazdu Inspektorów Szkolnych, zjazdu Dyrektorów i t. p.).

Wszystkie pomienione zagadnienia zostaną ostatecznie przepracowane i omówione na dorocznym okręgowym zjeździe dyrektorów, który projektuje się na m. kwiecień, a zagadnienia 3 i 4 także uprzednio na okręgowym zjeździe kierowników ognisk metodycznych, projektowanym na m. styczeń. Na zjeździe Dyrektorów omówione będą również te sprawy, które w roku ubiegłym z racji skrócenia zjazdu spadły z porządku dziennego (Harcerstwo, Straż Przednia).

Od początku b. roku szkolnego przybyło w Okręgu 3 nowe Ogniska (języka francuskiego w Krakowie, geografji w Tarnowie i matematyki w Kielcach). Zmiany w ukształtowaniu rejonów ognisk wprowadzono nieznaczne i tylko takie, których wymagało życie lub które wynikły z powstania nowych ognisk.

Oprócz prac powyższych w ciągu roku przepracuje się plan całkowitej likwidacji seminarjów nauczycielskich, która ma nastąpić z końcem roku szkolnego. Chodzić będzie o celowe wyzyskanie nauczycielstwa, gmachów, inwentarza i pomocy naukowych.

Nadto drogą wizytacyj i zarządzeń Kuratorjum zamierza uporządkować ostatecznie gospodarkę finansową szkół, którą w roku ubiegłym doprowadzono do stanu zupełnego zlikwidowania zadłużeń.

W ciągu września i połowy października Naczelnik Wydziału Szkół Średnich oraz pp. wizytatorzy dokonali krótkich inspekcji wszystkich zakładów, a od połowy października przystąpili do normalnych wizytacji.

W dniu 26-go października Dyrektor Departamentu Szkolnictwa Ogólnokształcącego dr Mendys oraz Naczelnik Wydziału Programowego Ministerstwa dr Balicki w towarzystwie Kuratora Godeckiego i Nacz. Wydz. Gałęckiego wizytowali gimnazjum X im. królowej Wandy.

We wrześniu wizytował szkoły średnie w Krakowie, Tarnowie i Jędrzejowie wizytator ministerjalny p. Brycki.

Naczelnik Wydziału p. Gałęcki oprócz szkół swego rejonu wizytował w ciągu września i października gimn. państw. w Brzesku, gimnazjum im. św. Stanisława Kostki w Kielcach oraz im. Staszica w Sosnowcu.

W październiku i listopadzie odbyły się pierwsze w b. roku szkolnym konferencje rejonowe ognisk metodycznych:

a) 16. X. — historii w Krakowie, połączone ze zjazdem kierowników ognisk metodycznych historii z całej Polski (obecni wiz. min. Seweryn oraz instruktorka dr Mrozowska),

b) 25. X. — rysunku w Krakowie,

c) 26. X. — zajęć praktycznych w Krakowie,

d) 26. X. — przyrodoznawstwa w Krakowie,

e) 6. XI. — matematyki w Kielcach (otwarcie ogniska),

f) 8. XI. — fizyki w Krakowie,

g) 9. XI. — języka francuskiego w Krakowie (otwarcie ogniska).

h) 12. XI. — matematyki w Krakowie,

i) 15. XI. i 16. XI. — języka polskiego w Krakowie,

j) 19. XI. i 20. XI. — języka łacińskiego w Krakowie.

W dziale szkolnictwa zawodowego:

Rok szkolny bieżący jest pierwszym rokiem wprowadzania nowego ustroju do szkolnictwa zawodowego. Stąd obok wielu zagadnień natury wychowawczej oraz zawodowej na czoło zadań Wydziału wysuwają się kwestje związane:

1) z wprowadzeniem gimnazjów zawodowych, dostarczeniem im potrzebnych pomieszczeń, urządzeń i pomocy naukowych, tudzież wykonaniem programów, opracowanych przez Ministerstwo, co wymaga wiele troski o należyty poziom i stan otwartych już dwóch gimnazjów mechanicznych, krawieckich (dwu), bieliźniarskiego i czterech kupieckich;

2) z przygotowywaniem przemiany innych szkół w Okręgu na nowe formy ustrojowe i to nie tylko o ustroju gimnazjalnym (druga serja), ale i licealnym oraz szkół przysposobienia zawodowego;

3) z podniesieniem jakości nauczania i stosowaniem właściwych form i metod nauczania — równolegle z akcją programową Ministerstwa i wydawaniem dla szkół zawodowych podręczników, których dotychczas prawie zupełnie nie było. W związku z tem organizować należy w celu realizowania nowych programów ogniska metodyczne — zrazu dla nauki o handlu, towaroznawstwa i stenografji — następnie konferencji rejonowych, oraz lokalnych międzyszkolnych, które już zostały uruchomione zwłaszcza w szkolnictwie handlowem, a niebawem urządzane będą także dla szkół technicznych i gimnazjów mechanicznych.

Prócz tych zagadnień, związanych z nowym ustrojem szkół zawodowych, Wydział podejmuje inne zadania o charakterze wychowawczym i zawodowym a przedewszystkiem:

1) W zakresie wychowania pragnie nasilić troskę o wyrobienie u młodzieży etyki zawodowej, skoro w sferach rzemieślniczych a nawet i kupieckich tak bardzo duże braki dają się odczuwać, gdy chodzi o rzetelność w pracy, terminowość, słowność i solidność wykonania zamówień.

2) W odniesieniu do wpływu szkół na teren gospodarczy pragnie Wydział poddać szczegóło-

Najważniejsze dane liczbowe.

Zakłady naukowe	Liczba szkół				Liczba młodzieży			Liczba nauczycieli i instruktorów	U W A G I
	Warunki przyjęcia	męskie	żeńskie	koeduk.	Razem	chłopców	dziewcząt		
A) Techniczne:									
państw. 7-kl. szk. powsz.	3	—	—						Kształcą techników, mechaników, hutników, sztygarów górniczych, techników budowlanych, chemików, meljorantów dla pomocy inżynierów, ewent. jako ich zastępców.
" 6-kl. gimn.	1	—	—						
prywat. 7-kl. szk. powsz.	1	—	—	5	1521	—	1521	166	
B) Państw. szkoły mistrzowskie: mistrzów maszynowych:									
majstrów budowlanych	2	—	—	2	56	—	56	4	
C) Rzemieślniczo-Przemysłowe:									
państw. 4-kl. szk. powsz.	6	2	—						Kształcą czeladników-rzemieślniczych.
" 7-kl. " "	—	3	—						
prywat. 4-kl. " "	15	8	—						
" 7-kl. " "	—	11	—	45	2157	2914	5071	549	
D) Handlowe:									
państw. 7-kl. szk. powsz.	—	—	2						Kształcą kierowników przedsiębiorstw handlowych, pracowników biurowych jako księgowych, korespondentów oraz kupców.
prywat. 7-kl. " "	3	5	11						
" 6-kl. gimn.	—	1	1						
" 2-letnie przysp. kup.	—	—	1						
" 1-roczone przysp. kup.	—	—	2	26	1979	2133	4112	431	
E) Gospodarcze:									
prywat. 4-kl. szk. powsz.	—	3	—						Kształcą gospodarzo-dziewczęta dla prowadzenia domu i kuchni, pensjonatu, hotelu, internatu itd.
" 7-kl. " "	—	4	—						
państw. 7-kl. " "	—	1	—						
" 6-kl. gimn.	—	1	—						
prywat. 6-kl. "	—	2	—	11	5	499	504	106	
F) Rolnicze:									
państw. 4-kl. szk. powsz.	2	—	—						Rolnicze ludowe dokształcają rolnika, przysposabiając go do pracy na własnym gospodarstwie; średnie rolnicze kształcą agrotechnika jako zarządcę większego obiektu roln.
prywat. 4-kl. " "	6	10	—						
państw. 7-kl. " "	1	—	—						
prywat. 7-kl. " "	—	—	1						
państw. 6-kl. gimn.	—	—	1	21	592	340	932	76	
G) Artystyczne:									
(z zakresu sztuk plastycznych):									
państw. 7-kl. powsz.	—	—	1		84	93	177	27	Szkoly artystyczne prywatne podlegają bezpośrednio Ministerstwu W. R. i O. P.
prywat. 7-kl. szk. powsz.	—	—	4						
(z zakresu muzyki, tańca):									
prywat. 7-kl. szk. powsz.	—	—	15	20					Wyszkalaają projekt. dla art. przemysłu snycerskiego, tekstylnego, graficznego, tudzież w rzeźbie i malarstwie dekorac.
Szkoły dzienne razem									
	40	51	39	130	6394	5979	12373	1359	
Dokształcające zawodowe:									
publiczne 4 kl. szk. powsz.	77	12	12	101	11553	2766	14319	905	Dokształcają terminatorów, którzy zawodu uczą się u majstrów, a nie w szkole.
O g ó ł e m									
	117	63	51	231	17947	8745	26692	2264	

wej analizie zagadnienie promieniowania szkół zawodowych wszelkiego rodzaju — przede wszystkim rolniczych i gospodarczych oraz rzemieślniczych na sfery gospodarze zwłaszcza w zakresie rolnictwa i hodowli oraz przemysłu chałupniczego.

3) Rozpatrując zagadnienie warsztatowe na tle alarmów rzemiosła, dotyczących konkurencji warsztatów szkolnych, zamierzamy unormować zakres produkcji szkolnej, znormalizować ją i rozwiązać trudności ze zbytem wyrobów naszych warsztatów.

4) W celu poparcia dążeń regionalizmu podejmujemy żywszą akcję wprowadzania pierwiastków regionalnych i rodzimej sztuki ludowej do szkół zwłaszcza rzemieślniczych (Kalwarja — Szkoła stolarska, Zakopane — Szkoła przemysłu drzewnego z wydziałem snycerskim, stolarskim i ciesielskim. To samo zagadnienie jest żywotne i na kursach wędrownych, zwłaszcza dla przemysłu chałupniczego.

5) W związku z akcją Izby Handlowo-Przemysłowej w Krakowie i towarzystw turystycznych, podjętą dla przygotowania całego Podhala i Beskidów jako terenu uzdrowiskowego i turystycznego dla potrzeb wewnętrznego i zewnętrznego ruchu w dalszym ciągu nabiera siły żywotnej akcja kursów wędrownych dla gospodarstw pensjonatowych.

6) Zagadnienie dziennych szkół dokształcających, w których rozwoju Krakowski Okręg przoduje, w bież. roku przejawia nasilenie organizacyjne przez utworzenie dalszych 10 szkół dokształcających o dziennym nauczaniu, co ze względów społecznych, wychowawczych i zdrowotnych jest dużym krokiem naprzód.

Program pracy Wydziału Szkół Zawodowych, jaki powyżej przedstawiono, ze względu na specyficzne warunki pracy w tem szkolnictwie, nie da się zamknąć ani wyczerpać w terminie bież. roku szkolnego, lecz tylko na właściwym odcinku urzeczywistnić się może w bieżącym okresie, stanowi zatem raczej program roboczy Wydziału na czas najbliższy.

Dla celów orientacyjnych podaje się tabelkę, ilustrującą podział szkół na rodzaje: tj. na szkoły techniczne, majstrów (mistrzowskie), rzemieślniczo-przemysłowe, handlowe, gospodarcze, rolnicze, artystyczne i zawodowe dokształcające, następnie nieco cyfr oraz informacje, jakiego rodzaju fachowców wykształca się w poszczególnych typach szkół.

W związku z podziałem rejonów wizytacyjnych, a raczej rozdzieleniem szkół do nadzoru między wizytatorów szkół zawodowych, zostały im przydzielone specjalne zadania i prace do wypełniania w ten sposób, że poszczególne kwestje natury wychowawczej, dydaktycznej czy zawodowej, należą do wizytatorów jako główne zagadnienia do przepracowania, względnie do szczególnej opieki.

Naczelnik Wydziału ma w opiece:

1) Ogólny kierunek organizacji szkół zawodowych i polityki szkolnej — a więc otwieranie

nowych szkół i likwidowanie zbędnych, sprawy sieci szkół i ich formy organizacyjnej.

2) Politykę subwencyjną w stosunku do szkół prywatnych.

3) Gospodarkę szkół państwowych według zatwierdzonych planów finansowo-gospodarczych.

4) Sprawy szkół artystycznych w zakresie kompetencji Kuratorjum.

5) Kontakt z Izbami Rzemieślniczymi i z Funduszem Pracy (w Komisji Doradczej).

Wizytator szkół technicznych i rzemieślniczo-przemysłowych w Zagłębiu: 1) Zagadnienie wytwórczości warsztatów szkolnych, jej normalizacji i planowości. 2) Unowocześnienie warsztatowej nauki oraz nauczania zawodu pod względem technicznym. 3) Kwestja zbytu wyrobów szkolnych. 4) Dokształcanie zawodowe nauczycieli-zawodowców i sprawa praktyk wakacyjnych nauczycielskich. 5) Przystosowywanie szkół technicznych do potrzeb obrony Państwa. 6) Kontakt z przedstawicielami ciężkiego przemysłu, ze stowarzyszeniami inżynierów i Tow. Technicznym.

Wizytator szkół rzemieślniczych męskich i dokształcających zawodowych: 1) Kwestja wychowawcza w szkolnictwie dokształcającym. 2) Zaopatrzenie w pomoce naukowe. 3) Budownictwo szkół zawodowych. 4) Zagadnienie regulowania frekwencji. 5) Kursy wojskowo-rzemieślnicze.

Wizytator szkół dokształcających rzemieślniczych: 1) Dokształcanie terminatorów jako zagadnienie społeczne. 2) Kwestja dziennego nauczania w szkołach dokształcających i organizowania nowych szkół dziennych. 3) Kontakt z Inspektorami Pracy.

Wizytatorka szkół przemysłowych żeńskich i gospodarczych: 1) Wychowawcze sprawy młodzieży żeńskiej ze stanowiska społecznego i rodzinnego. 2) Kwestja pensjonatowo-gospodarcza na Podhalu w związku z zadaniami turystyki w kontakcie z akcją Izby Przemysłowo-Handlowej. 3) Zagadnienie kursów wędrownych w porozumieniu z władzami administracyjnymi i organizacjami społeczno-gospodarczymi.

Wizytator szkół handlowych: 1) Organizowanie pracowni handlowych i towaroznawczych. 2) Przygotowywanie reformy szkolnictwa handlowego w kierunku uprządkowania go i przystosowania do zawodu kupieckiego. 3) Konferencje nauczycielstwa ze sferami kupieckimi w sprawie nauczania organizacji handlu, techniki handlu i techniki reklamy. 4) Doszkalanie teoretyczne sfer kupieckich oraz praktyczne dokształcanie nauczycielstwa i młodzieży w sklepach. 5) Kontakt z Izbami Handlowymi i Kongregacją Kupiecką.

Wizytator szkół rolniczych: 1) Zagadnienie promieniowania gospodarczego szkół rolniczych i gospodarstwa wiejskiego, t. j. wpływ na zespoły przysposobienia rolniczego, pracę Kół gospodyń wiejskich i innych organi-

zacyj wiejskich. 2) Zagadnienie oddziaływania wychowawczego na organizacje młodzieżowe. 3) Unormowanie i uzdrowienie gospodarki na obszarze gospodarstw szkolnych. 4. Kontakt z organizacjami rolniczymi i Izbami Rolniczymi.

Przydział poszczególnym wizytatorom szkół zawodowych i kursów do wizytacji zamieszczony będzie w części urzędowej Dziennika.

W dziale wychowania fizycznego i harcerstwa:

W roku szkolnym 1935/36, podobnie jak w latach ubiegłych, zamierzenia Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego obejmą:

1) działalność prowadzącą do podnoszenia ćwiczeń cielesnych jako przedmiotu nauczania w szkołach za pomocą konferencji indywidualnych i zbiorowych na posiedzeniach Ośrodków wf. Konferencyj było w ubiegłym roku szkolnym 4 oraz 12 posiedzeń ośrodków, a to: w Częstochowie, Busku, Kielcach, Krakowie, Radomiu, Sosnowcu, Nowym Sączu i Tarnowie.

2) nadzór i opiekę nad dziedziną życia sportowego młodzieży w Międzyszkolnych Klubach Sportowych, które istnieją już w Krakowie, Tarnowie i Sosnowcu,

3) współpracę w konferencjach rejonowych, które mają służyć do zapoznania nauczycieli ze sposobami realizacji nowych programów ćwiczeń cielesnych w szkołach powszechnych, do pobudzenia nauczycieli do pracy metodycznej i do omówienia doświadczeń z praktyki szkolnej,

4) zorganizowanie ogólnopolskich zawodów młodzieży szkolnej w sportach zimowych między zespołami Okręgów Szkolnych.

W dziale harcerstwa zamierza się:

I. Celem utrwalenia dotychczasowej pracy wychowawczej w szkołach powszechnych zorganizować: 1) Konferencje nauczycieli kierujących lub opiekujących się gromadami wychowawczymi w obwodach: Końskie, Radom, Nowy Sącz, Mielec, Ostrowiec, Gorlice. 2) Przedstawić zagadnienie pracy harcerskiej i współpracy harcerstwa ze szkołą na konferencjach kierowników szkół w obwodach Tarnów, Wadowice, Miechów, Nowy Targ. 3) Zorganizować kurs nauczycielski wychowawczy w Szkole Instruktorów wychowawczych w Nierodzimiu. 4) Kurs harcerski nauczycielski wakacyjny. 5) Konferencję harcerską inspektorów szkolnych.

II. 1) W drużynach szkół średnich pogłębić pracę harcerską przez zapoznanie opiekunów z planem prac władz harcerskich na zjeździe opiekunów w poszczególnych chorągwiach (Kraków, Kielce, Radom, Sosnowiec). 2) W środowiskach (Kraków, Tarnów, Nowy Sącz, Biała, Sosnowiec, Częstochowa, Radom, Kielce) kontynuować pracę kół opiekunów drużyn szkolnych przez pomoc programową i instruktorską kierownikom tych kół. 3) Przedstawić opiekunom dokładnie „Programy szkolne i harcerskie” i przykłady współdziałania. 4) Zużytkować prace harcerskie szkolne i komend hufców w Nowym Sączu, Kielcach, Tarnowie, Ostrowcu, Radomiu.

III. W szkołach zawodowych pozostaje do opracowania instrukcja i wskazówki programowe dla nauczycieli zakładających i prowadzących drużyny harcerskie w tych szkołach.

Celem zorganizowania ruchu harcerskiego w szkołach zawodowych urządzić tygodniowy kurs harcerski dla nauczycieli szkół zawodowych.

IV. Dla umożliwienia opiekunom zapoznania się z dobrą pracą harcerską zamierza się zorganizować wzorowe ośrodki drużyn szkolnych w Krakowie i Kielcach.

W dziale higieny szkolnej:

W ramach ogólnego programu pracy, w b. r. szk. szczególna uwaga zwrócona będzie na rozbudowę opieki dentystycznej, oraz pomocy ambulatoryjnej dla młodzieży niezamożnej. Praca w tym kierunku obejmie organizowanie nowych gabinetów dentystycznych (Tarnów — gimn. państw. I, Żywiec — gimn. państw., Kraków — Pedagogjum państw.), rozszerzenie działalności szkolnej poradni neurologicznej i internistycznej przy klinikach U. J. w Krakowie, oraz utworzenie poradni sportowej przy klinice chorób wewn. U. J., dokąd młodzież będzie kierowana we wszelkich wypadkach spornych, lub wątpliwych dla lekarzy szkolnych. Brak tego rodzaju poradni dawał się dotychczas przykro odczuwać, a z chwilą utworzenia międzyszkolnych klubów sportowych poradnia stała się niezbędną.

Duży nacisk będzie położony na organizację kolonij, kąpiei szkolnych, oraz dożywiania młodzieży, zwłaszcza dojeżdżającej i niezamożnej.

Akcja opieki młodzieży szkół średnich nad najbiedniejszymi szkołami powszechnymi okręgu, która w r. ub. objęła 5.000 dzieci, kontynuowana będzie nadal. (Patrz artykuł „Opieka szkół średnich nad szkołami powszechnymi” Dziennik Urzędowy Kuratorjum Okręgu Szkolnego Krakowskiego rok XIV, Nr. 9).

W zakresie kontroli warunków sanitarnych szkół specjalną uwagę zwracać się będzie na urządzenie burs i internatów, stojących poważnie na niskim poziomie higienicznym.

Propaganda higieny w szkole i przez szkołę pozostanie i w r. b. jednym z czołowych zadań, przy czym prócz młodzieży i nauczycieli, żywiej niż lat ubiegłych obejmie koła rodzicielskie, dla których lekarze szkolni urządzać będą odpowiedzialnie wykłady i pogadanki.

Do programu prac r. b. należy również przygotowanie materiału do przepracowania zagadnienia etyki seksualnej u młodzieży szkolnej.

W dziale oświaty pozaszkolnej:

W bieżącym roku szkolnym w dziale oświaty pozaszkolnej wysuwają się na czoło następujące zagadnienia:

- 1) Bibliotekarstwo i czytelnictwo.
- 2) Praca oświatowa wśród młodocianych.

3) Podniesienie poziomu pracy oświatowej w typowych (wzorowych) placówkach oświatowych.

4) Współpraca z organizacjami społecznymi.

I. Ponieważ książka jest podstawą pracy oświatowej, przeto Kuratorjum przywiązuje dużą wagę do akcji bibliotecznej.

W bieżącym roku przewiduje się zorganizowanie 10 central powiatowych bibliotek ruchomych, z czego uruchomiono do tej pory 7.

Celem przygotowania pracowników dla filii central powiatowych zorganizuje Kuratorjum 8 kursów bibliotecznych, z których 2 już się odbyły. Dla ujednolicenia akcji bibliotecznej w całym okręgu będą zorganizowane 2 konferencje w sprawach bibliotecznych dla przedstawicieli zarządów okręgowych organizacji społecznych.

W tych powiatach, gdzie będą uruchomione centrale i będą przeszkoleni bibliotekarze, wprowadzona zostanie już w b. roku statystyka ruchu czytelnianego.

Dla podniesienia czytelnictwa opracowuje Kuratorjum instrukcję „dla zespołów dobrego czytania“.

Wszystkie czynne centrale powiatowe będą w b. roku zwizytowane, a doświadczenia z pracy central zostaną omówione na konferencjach kierowników central powiatowych.

II. Ponieważ rzesze młodzieży kończące szkoły powszechne pozostają bez opieki, przeto Kuratorjum będzie popierało akcję organizowania młodzieży w tak zwane koła byłych wychowanków szkół powszechnych, przedewszystkiem w tych miejscowościach, gdzie organizacje społeczne nie mają należycie prowadzonych osobnych grup organizacyjnych dla młodocianych.

Pracę wśród młodocianych otoczy Kuratorjum opieką instrukcyjną oraz będzie zbierało materiały i doświadczenia, mogące przyczynić się do uporządkowania i podniesienia poziomu prac wśród młodocianych w przyszłości.

Również w b. roku Kuratorjum nawiąże bliższą współpracę z organizacjami, prowadzącymi pracę wśród młodocianych.

III. Celem podniesienia poziomu pracy oświatowej w okręgu Kuratorjum zajmie się typowymi (wzorowymi) placówkami oświatowymi, jak: biblioteki, kursy wieczorowe, zespoły teatralne, chóry ludowe i t. p.

Placówki te będą otoczone specjalną opieką obwodowych instruktorów oświaty pozaszkolnej i w miarę możliwości będą zaopatrywane w najniezbędniejsze pomoce, aby mogły oddzia-

ływać należycie na swoje środowisko i służyć przykładem dla innych.

IV. Doceniając współpracę organizacji społecznych z władzami szkolnymi, w b. roku tendencją Kuratorjum będzie wyzyskanie w sposób zorganizowany i możliwie najpełniejszy inicjatywy społecznej w jej dążeniu do realizowania poszczególnych prac w zakresie oświaty pozaszkolnej.

Zastrzegając sobie prawo ustawowej opieki i pomocy fachowej, Kuratorjum dąży do tego, aby jak najwięcej prac było podejmowanych bezpośrednio przez organizacje społeczne.

Współpraca organizacji z Kuratorjum będzie odbywała się na drodze konferencyjnej, a w obwodach szkolnych poprzez konferencje bądź też w łonie powiatowych komisji oświatowych.

Poza wymienionymi zagadnieniami, które w b. roku wysuwają się na czoło, Kuratorjum będzie kontynuowało prace rozpoczęte w latach poprzednich w zakresie poszczególnych form pracy.

W b. roku w dziale systematycznego kształcenia powiększy się ilość uniwersytetów powszechnych w miastach i pogłębi pracę placówek systematycznego kształcenia przez zaopatrzenie nauczycieli w odpowiednie podręczniki i wydawnictwa, a placówek w komplety ruchome książek.

W świetlicach dążyć się będzie do uintensywnienia pracy oświatowej i pogłębienia pracy samokształceniowej.

Dla podniesienia poziomu pracy teatralnej przeprowadzi Kuratorjum 5 kursów teatralnych zorganizuje biblioteczki teatralne przy Inspektoratach Szkolnych.

Celem ułatwienia doksztalcenia i samokształcenia się pracowników oświatowych udostępnione zostały biblioteki Inspektoratów Szkolnych — dział oświaty pozaszkolnej.

Kuratorjum rozłoży również opiekę nad kształceniem przodowników oświatowych.

Pomoc fachową i opiekę nad istniejącymi 570 placówkami systematycznego kształcenia, 1730 bibliotekami, 3500 świetlicami, 1700 zespołami teatralnymi i 1500 chórami będą sprawowali w 17 obwodach szkolnych obwodowi instruktorzy oświaty pozaszkolnej.

Z ramienia Kuratorjum nad całością prac oświatowych w Okręgu czuwać będzie Oddział Oświaty Pozaszkolnej w składzie: Kierownik Oddziału i trzech Okręgowych Instruktorów Oświaty Pozaszkolnej.

Z T-wa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych

Na posiedzeniu Zarządu Okręgu w dniu 19 czerwca b. r. przyznano 533.600 zł pożyczek oraz 4.000 zł bezwrotnych zasiłków na budowę publicznych szkół powszechnych w okręgu szkolnym krakowskim. Pożyczki i zasiłki wypłacono w 2-ch ratach. Pierwszą w kwocie 351.600 zł przełano na rachunek Inspektorów Szkolnych w Ka-

sach Skarbowych w lipcu bież. roku. Drugą w kwocie 107.500 zł przełano jedynastu obwodom szkolnym w październiku bież. roku. Nadto wypłacono zaległe zobowiązania z 1934 r. a mianowicie: gminie Świątniki Górne na budowę szkoły powszechnej w Włosani 2.000 zł oraz gminie Chmielnik na budowę szkoły w Chmielniku

2.500 zł. Ogółem wypłacono zatem 463.600 zł. — Odnosnie do wypłaty drugiej raty przyznanych pożyczek w pozostałych 5-ciu obwodach szkolnych (Częstochowa, Radom, Sosnowiec, Gorlice i Mielec) przeprowadza się korespondencję, gdyż niektóre gminy nie podjęły gotówki wskutek braku warunków zastrzeżonych Instrukcją (brak zatwierdzonych planów budowy lub uchwały Rady Gminnej zatwierdzonej przez władze nadzorcze).

Z okazji Tygodnia Szkoły Powszechnej (od 2. X. do 8. X. br.) wysłano w teren 260.000 sztuk 10-groszowych nalepek na okna, 400.000 sztuk 10-gr. chorągiewek, 50.000 sztuk 20-gr. i 50-gr. żetonów metalowych, 500.000 sztuk żetonów papierowych bez wartości do zbiórki publicznej, 30.000 afiszów Zarządu Głównego Towarzystwa, 8.000 sztuk afiszów Zarządu Okręgu Krakowskiego oraz 200.000 sztuk ulotek propagandowych. — Rozesłano okólnik do Zarządów Komitetów Obwodowych, Kół i Delegatur Towarzystwa w Okręgu, normujący organizowanie tegorocznego Tygodnia Szkoły Powszechnej. Na zebraniu Delegatów Zarządów Komitetów Obwodowych w dniu 9. IX. b. r. omówiono akcję Tygodnia Szkoły Powszechnej.

Wpływy finansowe Tygodnia Szkoły Powszechnej za poszczególne rodzaje materiałów przedstawiają się następująco:

	Województwo		Razem
	kieleckie	krakowskie	
Nalepki na okna 10 gr.	9.347— zł	8.425'40 zł	17.772'40 zł
Chorągiewki 10 gr.	12.638'20 „	10.144'70 „	22.782 90 „
Żetony metalowe po 20 i 50 gr.	5.182'10 „	4.796'80 „	9.978 90 „
Z imprez	4.534'46 „	2.584'94 „	7.119'40 „
Zbiórka uliczna i w lokalach publ.	9.500'66 „	10.214'16 „	19.714 82 „
Ofiary	1.222'93 „	437'71 „	1.660'64 „
Ogółem:	42.425'35 zł	36.603'71 zł	79.029'06 zł

Obraz stanu organizacyjnego: Okręg posiada obecnie 1.814 Kół, 1.794 Delegatur, 45.461 Członków zwyczajnych i 149 Członków dożywotnich.

Stan gotówki w dniu 1. XI. 1935 r.: a) w kasie podręcznej 213 zł 63 gr, b) w P. K. O. na koncie czekowym — 17.579.14 zł, c) na koncie lokacyjnym — 100 zł, d) razem 17.892.77 zł.

Zarządowi Głównemu przesłano 10.000 zł tytułem 25 procent wpływów kasowych a pozostałe do wyrównania 46.461.41 zł.

Wydział Wykonawczy Zarządu Komitetu Okręgowego przewiduje jeszcze w bieżącym roku kalendarzowym dokonanie następujących prac: 1) zorganizować Szkolne Koła Uczestników i w tym celu wydać odpowiedni okólnik do wszystkich szkół w okręgu, b) zebrać materiały dotyczące pomocy finansowej budowy oraz zaopatrzenia szkół w pomoce naukowe w roku 1936, c) zaopatrzyć szkoły w znaczki na świadectwa, d) wprowadzić nowe kartoteki dla Kół i Delegatur, e) wydać odezwę do młodzieży szkolnej w sprawie znaczków na świadectwa.

Zarząd Okręgu na zebraniu w dniu 12 listopada rozpatrywał podania gmin o pożyczki i zaśliki wniesione po terminie ostatniego zebrania.

Wykaz udzielonej pomocy finansowej:

Obwód szkolny	Gmina	Miejscowość szkolna	Pożyczka zł	Zasiłek zł
Busk	Chmielnik	Chmielnik	2.000	
„	Złota	Złota	1.000	
Radom	Radom	Radom	5.000	
Biała	Kozy	Kozy	2.000	
„	Żywiec	Żywiec	5.000	
Nowy Sącz	Grybów	Królowa		
		Ruska	—	500
„	„	Muszyna	Muszyna na	
		Folwarku	1.000	
Nowy Targ	Zakopane	Zakopane	5.000	
Razem:			21.000	500

Na zebraniu Zarządu Okręgu w dniu 12 listopada br. powołano do życia Komisję budowlaną.

Przegląd wydawnictw.

Z działu nauczania zajęć praktycznych i rysunku.

1. Stanisław Gabriel i Jan Mazurek. „Zajęcia praktyczne dziecka w szkole i w domu“, część I przystosowana do programu klasy I i II szkoły powszechnej. Cena 2.50.

2. Stanisław Gabriel i Jan Mazurek. „Zajęcia praktyczne dziecka w szkole i w domu“, część II przystosowana do programu klasy III i IV szkoły powszechnej. Cena 3.50.

Dotychczas ukazało się szereg książek z dziedziny robót ręcznych, jednak prawie wyłącznie dla wyższych klas szkoły powszechnej i gimnazjum. Realizacja programu dla niższych klas

szkoły powszechnej, napotykała na wielkie trudności, gdyż naucz. poza programem nie miał żadnego podręcznika, którym mógłby posługiwać się w pracy.

Część I, zawierająca 78 stron druku i rysunków, podzielona jest na następujące cztery działy: Pierwszy dział obejmuje omówienie celu nauki i uwagi do rozkładu materiału nauczania. Drugi dział — organizację i metody pracy. Trzeci — zajęcia z zakresu kultury życia codziennego oraz czwarty dział — wstępne zajęcia rękodzielnicze. Dział ostatni podzielony jest na dwie części: A — lepienie z gliny i B — prace z różnych materiałów. Część II, zawierająca 126 stron druku i rysunków, podzielona jest na pięć dzia-

łów: Pierwszy dział obejmuje cele i charakter nauczania zajęć praktycznych w klasie III i IV. Drugi dział — warunki i organizacja pracy. Trzeci — prace z zakresu kultury życia codziennego. Czwarty — wstępne zajęcia rękodzielnicze. Dział czwarty podzielony jest na 6 części:

A — Roboty z nieużytków i materiałów roślinnych.

B — Roboty z papieru, kartonu i tektury.

C — Łatwe roboty z papieru, kartonu i tektury.

D — Roboty z gałązek patyczków, listewek i deseczek.

E — Roboty ze słomy, sitowia i rogożyny.

F — Roboty z materiałów tkanych, cerowanie i łatanie.

Dział piąty obejmuje pielęgnowanie roślin ozdobnych w doniczkach i skrzynkach, karmienie ptaków.

Należy podkreślić, że obydwie książki są oryginalne, tchną świeżością form i pomysłów, a co najważniejsze — nie naśladują tego rodzaju wydawnictw ani naszych, ani zagranicznych. Poruszane zagadnienia można realizować w najprymitywniejszych warunkach pracy zarówno na wsi, jak i w mieście, bez specjalnie na ten cel urządzonej pracowni robót ręcznych. Książki są napisane językiem jasnym i prostym, zawierają dużą ilość ładnych i przejrzystych rysunków oraz dużo wskazówek, ułatwiających zorganizowanie pracy, sposób zdobywania i wykorzystywania materiałów. Książki te powinny się znaleźć w rękach wszystkich nauczycieli, uczą-

cych w pierwszych czterech klasach szkoły powszechnej.

3. Feliks Wojnarowicz: „Nauczanie robót z drzewa“, cz. I. Cena 4 zł.

4. Feliks Wojnarowicz: „Nauczanie robót z drzewa“, cz. II. Cena 6 zł.

5. Feliks Wojnarowicz: „Nauczanie robót z drzewa“, cz. III. Cena 8 zł.

6. T. P. Pietrzykowski: „Nauczanie robót z metalu“. Cena 5.50.

7. W. Czyżycki: „Roboty z tektury, papieru i kartonu“. Cena 4.20.

8. W. Czyżycki. Ig. Huber: „Jak wykonać samemu pomoce naukowe“, cz. I. Cena 3 zł.

9. W. Czyżycki: „Jak wykonać samemu pomoce naukowe“, cz. II. Cena 3.20.

10. Ig. Huber: „Jak wykonać samemu pomoce naukowe ze szkła i innych materiałów“, cz. III. Cena 4 zł.

11. M. Sowiński: „Nauczanie robót ręcznych“, cz. I Oprawy. Cena 4 zł.

12. M. Sowiński: „Nauczanie robót ręcznych“, cz. II. Składanki z papieru, roboty z kartonu i z tektury. Cena 9.20.

13. „Poradnik techniczno-ogrodniczy“. Cena 6 zł.

14. H. Policht: „Nauka rysunku“, cz. I. Zasady, materiał, plan.

15. H. Policht: „Nauka rysunku“, cz. II. Formy rysunkowe przedmiotów.

16. Cz. Karp: „Realizacja programu nauki rysunku“. Cena 1.90.

17. M. Rudzińska: „Roboty kobiece w szkole powszechnej“.

